

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdeteknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8.

fel oldal ... » 16. — nyolczad oldal » 4.

A díjak előre bekielendők a Szent-István-Társulathoz.

A IV. kath. nagygyűlés.

Erejében és fontosságában megsokasodva folytatja a IV. kath. nagygyűlés; ez az általános vélemény, amely fönt és lent egyaránt uralja a lelkeket. Az intézők, a kath. hívők ezrei, hálával eltelve szívükben a Gondviselés jóságáért térnek a köznapi munka kötelességei közé, hogy újabb erőt és lelkesedést gyűjtsenek a jövő évi találkozáshoz, mert a keresztény Magyarország meghódításának nagy munkája a keresztény magyar társadalom által most már feltartóztatlanul, diadalmasan halad a maga természetes útján előre, de újabb és újabb erőt kíván. A nagygyűléseknek tapasztalható sikere a nemzeti munka minden térein észlelhető.

Igy a nemzeti nevelés munkásaiba is bátorságot és lelkesedést önt a Krisztus szellemében való harezhoz. A kath. tanítóság fokozottan érzi és tudja, hogy a keresztény Magyarorszáért folytatott nagy küzdelemben az ő lelkes munkásságára is szükség van és hogy az ebből eredő kötelességeinek teljesítése halasztást nem tűr.

A IV. nagygyűlés intézői gondoskodtak is arról, hogy a gyűlés tárgyalásai során a kath. nevelés és oktatásügy méltó irányítást nyerjen.

Igy a harmadik nyilvános gyűlésen Demeczky Mihály, a Ferencz József-intézet kormányzója tartott bátor és lelkes beszédet a kath. nevelésügyről. E beszédből adjuk a következőket:

Beszédét azzal kezdte, hogy minek köszönhetjük kulturánkat? Azoknak a szerzeteseknek, akik ásóval, kapával, tudománnyal ide jöttek tanítani. Tanítani agrikulturát és bevezetni a műveltség csarnokába. A kulturát egy hatalmas csarnokhoz hasonlítja, mely szépségének varázsával elbájol. Mégis baj van. Mert idegen kultúra akarja elhódítani a keresztény kulturát. A keresztény szellem renaisszanszának szellőjét érzi, jelek mutatják, hogy egy új szellem bontja szárnyait. Csodás dolgokat lehet látni Angliában. Miben rejlik Anglia ereje, kulturájának nagy hódításáiban. A közelet vallásos szellemében. Az angol

internátusok mintaszerűségéről szól és arról a vallásos szellemről, mely itt lakozik. Ezt a vallásos szellemet kell nekünk nevelőházainkba vinnünk. Már az óvodákba is. Ne várjunk mindent a főpapoktól. Tegyen a társadalom is. Az édesanyák tanítsák gyermekeiket az Ur imádságára. Az óvodának hivatottabb igazgatója nem lehet más, mint a lelkész, akkor van biztosítva az óvók vallásos szelleme. Fölszólítást intéz a püspöki karhoz, hogy ne engedjék ki a kisedóvodákat a kezükből, itt rakjuk le alapját a vallásos szellemnek. Épen ilyen fontos az elemi iskolákban a nevelés szelleme. Adakozni kell. Meg kell menteni az iskolákat, 200 korona évi segélyt ajánl meg egy iskola számára. Egész embereket kell nevelnünk. Van jogosultsága egy általános irányú pedagógiának. Ha ennek a pedagógiának iránya az Istenhez vezet. Iskoláinknak a hazafias szellemet kell továbbra is szolgálnia szent István szellemében, aki tisztelte a nemzetiségek jogait. Tanítsuk ifjainkat a korona tiszteletére. Nem vető üszköt a felekezetek közé. Arra hívja föl a felekezeteket, hogy fogjanak össze. Akkor voltak a magyar iskolák magas nivón, mikor Pázmán Bethlen Gáborral fogott kezét, mikor volt a felekezetek között összetartás a tudomány javára, most pedig csak rangosztály van a tanárok között. A középiskolákban a Herbart-rendszer érvényesül. Szó az angol rendszert klasszikus hazájában tanulmányozta. Szelleme ennek a rendszernek a vallásoktatás intenzivitása. Ott az alsó néposztályban négy vallásóra van. Igen sok fölösleges tárgy van a középiskolában. Akit úgy nevelünk, hogy élete minden viszontagságában vele legyen az Isten, azt neveltük igaznak, az életben erősnek. Mikor nálunk az egyetemen letördelték a keresztet, akkor Angliában, a protestáns Angliában ezrek és ezrek mennek a kereszt imádságára és ennek kultusza mindjobban terjed. Egyetemi oktatásunkról is szól. Pázmán Péter egyetemét nem kazár földről érkező pozitivistáknak alapította, hanem katolikusoknak. Az egyetem alapjait, ennek katolikus jellegét nem

engedjük. Tiszelti az állam jogait, de kéri, hogy mint Anglia tette, adja ki a katolikus alapokat és alapítványokat, hogy két katolikus egyetemet alapíthassunk.

Beszédjé további folyamán a tanárokról beszélt. Felfemliti keserűséggel azt a bajt, hogy a szerzetesek apósztatálnak s ilyen tanárok alkalmazást nyernek az állami és felekezeti közepiskolákban. Minő becsületszóra, jellemességes hitre fogja az nevelni az ifjúságot, aki esküjét megszeg, s hitet megtagadja. Lelkesedéssel és felekiismeretességgel kell tanítani, ezt pedig letűnt emberek nem tehetik meg. Beszédjé végén újból a katolikus nevelés és oktatás fontosságát hangsúlyozta. A magyar kultúra épületét eme szilárd fundamentumokra kívánja építeni. A magyarok Nagymasszonya segítségét kéri erre a munkára és törekvésre.

A nagygyűlésnek a tanügyre vonatkozó további tárgyalásáról a következő számokban adunk rövid ismertetést.

A modern iskola veszélyei.*

Dicsentessék a Jézus Krisztus!

Ezen ősi keresztény köszöntéssel üdvözlöm a kékkői esperesi kerület mélyen tisztelt tagját, kiknek szíves figyelmét a mai megnyitó beszédem tárgyára kiválóan felhívni szeretném van. Egy hiszem, nem ismeretlen előttünk az a kemény harc, mely a modern vallástalan iskolák életbejuttatása óta a népnevelésügy legszenélyesebb érdekeinek pótolhatatlan hátrányára a tanítói világ minden zugában évek során át a legszívesebben elkeseredéssel, sokszor nem éppen tisztességes fogverekkel vívatik.

Ezen küzdelem ele az egyház és általa képviselt vallásos érdekek elpusztítására van irányítva. Azonban maguk a legelkeseredettebb ellenfeleink kezdik immár belátni, a mit a józan ész csaknem kétezer év óta hirdet, hogy «vallás nélkül nincs nevelés, nincs becsületesség, nincs igazi fölvilágosodottság». Aki elfogulatlanul gondolkodik a társadalom egyes rétegeinek irányáról, az belátja, hogy midőn az iskolából a vallást végkép kiküszöbölni törekedtek, nem akartak mást elérni, mint a szocializmusnak tág kaput nyitni. Nagyon helyesen mondta körülbelül negyedszázad előtt Jörg képviselő a német parlamentben, hogy «a modern iskola a szocializmus demokráciájának veteményes kerti». Hogy szavai nem az exaltált képzelet szüleménye, hanem máris igazság, azt könnyen beláthatjuk, ha a modern iskola hirdett vívmányait kissé elemezzük és a szocializmus irányának elveivel összehasonlítjuk.

Csak a vak vagy a teljesen elfogult nem látja azt, hogy a szocializmus jövőjének megalapí-

tását és terjesztését szolgálja az iskola akkor, midőn a keresztény szellem elnyomásán dolgoznak és az ifjúság vallásos nevelését szándékosan elhanyagolják. Hogy mennyire hanyatlott a vallásos nevelés az új iskolarendszer életbejuttatása óta, azt eléggé igazolja azon sok panasz, mely a fiatal nemzedék szilajsága és elvadulása miatt uton-útfelen hallható, mely Vörösmarty szerint: «ahelyett, hogy az ég felé törne, unatkozik és hitvány madár gyanánt a posvány iszapját szopva éldegél». De hogyan is lehetne ez másképp oly nevelési rendszer mellett, mely a vallást a józan nevelés eltető erejét az iskolából kizorítani törekedett? Hiszen, míg a vallás dominálta az összes tantárgyakat, az öntött belejük ihletet, ez köleszöntött nekik kenetet. Hogy lehetne örvedetesebb eredményt remélni a mai kor iskolájától, melyekben sokszor egészen hitetlen, szellemileg törpe epigonok terjesztik a hitetlenség mérges tanát? Vajjon szedhetünk-e tövisbokorról szőlőt, vagy bojtorjánról füget? Ily anyag csak arra alkalmas, hogy abból könnyű szerrel szocialistákat lehessen faragni. Azért igaza volt Jörgnek, midőn mondotta: «A modern pedagógia a szocializmus melegágya».

És kik voltak ezen új iránynak első bajnokai? Korunk liberális tanítói voltak azok. Ők voltak az elsők, kik a sebesen vágató haladás vígnotáját indulója mellett kiállottak a küzdőterre és az új eszmékért rajongtak. Ők voltak az elsők, kik leborulva imádták az iskola monopol aranybörjűjét, áldozatul odavetvén neki jobb meggyőződésüket, hitüket. A szabadság aranyhegyeiről álmodoztak — és keseruen csalódtak. Nagyobb szubordináció alatt állanak most, mint azelőtt és fekete kenyérnél ma sem esznek egyebet. Ezen irányzat nagyban egyengette a szocializmus útját, mert a vallástalan szellem, mely atlagi az egész társadalmat, az országgyűlési padoktól egész a falusi iskola abe-és könyvéig, amly mértékben tért foglal, ahány szívet és elmét meghódít, ugyanígy terel a szocializmus táborába. És a vallástalan iskola e mérges gyümölcseivel ma már mindenütt találkozunk. Hy iskola termékeny melegágya a szocializmus elvének. Így készíti elő a talajt az iskola a szocializmusnak.

A modern iskolai nevelés hasznos szolgálatot tesz a szocializmusnak még az által is, hogy a vallásos nevelést elhanyagolva, felszeg irányja folytán az általános elégedetlenséget nagyban szítja. A józan haladás és művelődés, mely vallásos alapon nyugszik, nem igen szokott a gonosztevők sikamlós útjára tévedni. Ezt mutatja az élet.

Az tehát nem igaz, hogy egyedül a tudás sokasága képezi az emberiség erkölcsösségének és boldogságának alapját. A tudomány hatalom, ez igaz: amde e hatalom öl és elevenít; öl, ha a hit a vallásosság tápnedve helyett a hazugság a tévely, a vallástalanság mérgével táplálkozik; elevenít, ha a hit a vallás emléiből szívja az igaz, szép és jó élet tejét. A modern pedagógia csak

* Folyóvástatott 1903. okt. 24-én a «Kékkői róm. kath. Tanító. Kör» gyűlésén.

azon faradozik, hogy az ész művelje a szív nemesítését, az erkölcsi érzés ápolását mellőzi, számításán kívül hagyja és épen ezen egyoldalú nevelési iránynak tulajdonítandók azután az elégedetlenség, életuntagság, öngyilkosságok szomorú s egyre szaporodó jelenségei, melyek nemcsak városokban, hanem falvakban is minduntalan több áldozatot szednek. Ott, hol a jámbor ősköltől öröklött tiszta erkölcsök, a vallásos élet egyszerűsége és holdogító örömei honoltak és tették rendszer mellett fölszigazott igények, kényelmes élet öhajítása, szenvedélyeik könnyebb kielégítése tartja fogva a szíveket és elméket, mit a túlhajtott élvezethajlászat követ rendszerint s ennek vége a jellem tönkrajtása, a végleges elzüllőség. Ezek adják a legalkalmasabb anyagot a szocializmusnak, ily elzüllött elemekből toboroznak maguknak híveket. Így szolgálja az iskola a szocializmust.

A kinek tehát ép szeme, józan elméje, romlatlan szíve van, annak akarva nem akarva be kell látnia, hogy teljesen igaz van Jörg képviselőnek, midőn azt állította, hogy a modern iskola a szocializmus szemináriuma. Mert működése oda irányul, hogy az emberek fejét az ismeretek tarka különféleségével megtömje s a vallást, a hitet onnet kiszorítsa, az emberben utólrhetetlen vágyakat ébresszen, képzeletét feltűzelje, az annyira szükséges önmegtágadást, nélkülözést, lemondást a szívből kitepje. Így teszik őt elégedetlenné, boldogtalanná, ki önmagával is meghasonlott — és a szocializmus apostolává.

E bajokat megelőzni mindnyájunknak szent kötelessége: azért a terjedő rossz ellensúlyozására törekedve, tanítsuk meg a népet arra, hogy semmi sem hozhat népünkre nagyobb áldást és boldogságot, mint az Üdvözítő ezen egyszerű üntelmének követése: imádkozzál és dolgozzál.

Morray Lipót,
a Kékkői Tanítói Kör esperes-
tanfelügyelője.

Néhány szó az énekoktatásról.

A nevelőnek minden eszközt meg kell ragadnia, hogy tanítványaiiban a többi nemes tulajdonság mellett a *szépérzék*et is fejlessze. Ez érzék fejlesztésére annyi körülmény kínálkozik, oly sok eszköz áll rendelkezésre, hogy azok felhasználásával a *szép* iránti érzéket a lehető leg-szebb tőkélyre lehet vinni már a kisebb tanulók-nál is és így egyáltalán a népiskolákban is.

Nem céloim most itt az összes, erre a célra alkalmas és szükséges eszközöket felsorolni, hisz ekeöl tanulmányt lehetne írni: hanem csak egyről, az énektanításról röviden megemlékezni.

Nem fogja senki tagadni azt, mert nem tagad-hatja, hogy az énektanítás egyik legkiválóbb eszköze a *szépérzék* fejlesztésének.

Az emberi hang a legszebb zene, szokás mondani és valóban így is van. Ezt a szép zenét tehát művelnünk kell, hogy csakugyan a legszebb legyen. Ápoljuk tehát úgy az egyházi, mint a világi énektanítást még a legkisebb gyermeknél is, hogy már eleve megtudja különböztetni a szép éneket a minden tisztességes fület sértő kiabálástól, hogy legyen érzéke az iránt, mi a szép dal, a melyben kifejezheti bűját, örömét egyaránt, s ne szokják hozzá a sok helyen tapasztalható éktelen ordításokhoz, a melyek nagy kihatással vannak az erkölcsi életre is.

A dalolás egyik eleme a népek, a melylyel külsőleg fejezi ki belső érzelmvilágát. Ez a külső kifejezés azonban nagyon is különbözö egyeseknél a szerint, a mint kifejeztették-e nála ez irányban is a *szépérzék*et, vagy nem.

Ez oly tapasztalati tény, melyet tagadni nem lehet. Ugyanis mi az oka, hogy sok helyen más dalt nem is hallunk a nép ajkáról, mint a legszemen-szedettebb trágárságokat? Nem más, mint a *szép-érzék* hiánya, a melyet az iskola nem fejlesztett náluk. Hogy azután az ily trágár dalok épen nem ápolják az erkölcsiséget, a nemesebb érzelmeket: fölösleges bizonyítani.

Mily nemesítőleg hat már a hallgatóra is, ha a nép ajkáról tartalmilag és alakilag is szép dalokat hallhat!

De az ily dalok azután fokmérői is az illetők erkölcsi érzületének!

Nem kevésbbé, sőt hatványozottabb gond fordítandó arra nézve, hogy a kis gyermek már serdülő korában, midőn már rendszeren jár templomba, megismerkedjék a *szép* egyházi énekekkel.

Igen, a szép egyházi énekekkel, mert e téren is visszataszító dolgot tapasztalhatunk.

A minő kedves benyomást tesz az igazán szép templomi népének, ép oly visszatetsző s a hely szentségének semmibe sem vétele a rossz, czi-kornyás templomi ének, a mely egyenesen kegye-letsértő.

Még most is sok helyen oly templomi éneket lehet hallani, a melyeket mindenütt inkább, csak a templomban nem lehetne elénekelni.

Már pedig ha rossz hatást kelt bárminő rossz ének, mennyivel inkább a rossz templomi ének.

S ezen sajnós jelenségnek ismét csak az az oka, hogy a gyermekekkel nem ismertették meg a szép és igazán egyházas templomi énekeket s annál kevésbbé *gyakorolták* őket azokban.

S az ilyenek felnött korukban sem tudnak szépen énekelni, az magától értetődik.

Énekelteni kell, természetesen kellő gyakorlás után, a gyermekekkel a templomban, hogy az öregek hallván a szép énekeket, hozzászokjanak és megkedveljék a *szép* egyházi énekeket.

Számtalan eset van rá, hogy a gyermekek szép éneke egészen átalakította a templomban való éneklés módját.

Az utóbbi időben — tagadni nem lehet — sokkal nagyobb gondot fordítanak a népiskolákban is az énektanításra, a mely körülményt elő-

segíthetik és buzdító hatással lehetnek az újabb időben nagyobb számmal megtartatni szokott iskolai ünnepélyek is. Viszont áll az is, hogy sok hely van, hol az énektanítás nem részesül oly figyelemben, a miőt fontos nevelői hatása miatt megérdemelne.

A széperzek vele született tulajdonsága az embernek, de rossz vezetés mellett torzképpé is lehet.

Miért is minden eszközt föl kell használnunk, hogy a gyermekek széperzeké a rendes méderbe tereltessek, fejlesszessék.

Az énektanítás ezen eszközök között egyike a legszebbeknek, legneimesebbeknek, miéért is erre, ha nem nagyobb, de legalább is annyi súly volna fektetendő, mint bármely más e czelt szolgáló eszközre.

Dr. Kozma Kálmán.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Főzőiskolák elemi osztályokban. A mostani ideig házon kívül folyó családi élet mellett, a mely legtöbb esetben teljesen czéljavíztott nevelést is ad, nem lehet esodálkozni azon, ha a főző vagy háztartási iskolák különféle leányiskolák keretében mindjobban szaporodniak. A modern leány különösen a főzéstől irtozik, mert hegeses arzbőrenek, vagy kezébőrenek árt s orákig eltart, a lehető legegyszerűbb toadlettet követelve. S mivelhogy a főzés művészete mindinkább fogyatkozóban van, *Berlinben* arra is gondoltak, hogy elemi iskolákban rendeznek be főzőiskolákat s kiadták ezt a művészetet mindjárt az I. osztályban tanítani; hogy a krumplicsökkentést s tehéjtőrest kivéve milyen eredmények az élgondolható. Ezekbe a főzőiskolákba megpróbálták belevonni a berlini gyári munkásleányokat is, a kik azonban inkább tingli-tanglikba és kore-mabajárást akkor is, ha esetleg férjhez mennek. Már a *frankfurti* tanítók és tanítónők praktikusabbak voltak; kimondották, hogy főzőiskola a népiskolákba nem való; 10 éves kora előtt a legtöbb leányt úgy sem szokták beavatni a főzés titkaiba. Utalták tehát az úgynevezett továbbképző iskolákba, a melyek megfelelének a mi ismételő vagy ipari-iskoláinknak; ezek azonban Németország legtöbb államában nem kötelezők; a mi nek a kimondását azonban a német tanítók a főzőiskola szempontjából is követelik.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A tanítók fizetésének és korpótlékának elszámolása. *Közzététel az esztérgomi főpüspökségben f. é. XVII. közzétételből.* 1902/1903. szám. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől. Közzététel. Az 1893. évi XXVI. t. cz. alapján segélyezett községi és telekezeti iskolák részére tanítói fizetés-kiegészítés és korpótlék címűen utalványozott államsegélyeknek elszámolása czéljából idézett t. cz. végrehajtása tárgyában az 1894. évi 10.000. szám alatt kelt rendelettel kiadott utasítás 25. §-a értelmében az igényjogosult tanítók nyugtái ezideig esetről-esetre külön-

külön voltak beterjesztendőek. Tekintettel ezen iskolák nagy számára, valamint az utalványozott államsegélyek említett módon történő elszámolása körül fölmerülő nehezítés és rendkívül sok fölösleges munkát okozó eljárásra, további különös figyelemmel a közigazgatási eljárás egyszerűsítésének elvére, ezen számadások beterjesztése körüli eljárást egyszerűsíteni czéluzván, fölhívom a czímet, hogy ezen államsegélyek elszámolására vonatkozó nyugták az eddigi eljárástól eltérően nem esetről-esetre és külön-külön terjesztendőek be, hanem a közigazgatási bizottság, illetőleg a királyi tanfelügyelőség a hozzá beérkező nyugtákat egy a t. alatti esatoll minta szerinti kimutatásba foglalva 1904. évi január hó 1. étől kezdve negyedévi időszakonként a közigazgatási bizottság, illetve kir. tanfelügyelő egy gyűjtőszám alatt terjessze föl. Tapasztalván továbbá azt, hogy az egyes iskoláknál előforduló tanító változások sok esetben csak elke-sve jelentenek be, sőt egyes iskoláknál, ahol az üresedésbe jött tanítói állás rövidebb-hosszabb idő alatt megfelelő képesítéssel bíró tanerővel be nem tölthető, az állás üresedésben léte egyáltalán be sem jelentetik, az államsegélyek elszámolása körüli egyszerűsítés azonban okvetlenül megkövetelven, hogy az ilyen változások mindenkor a legrövidebb idő alatt bejelentessenek, egyidejűleg fölhívom a czímet, hogy az iskolaszékeket utasítsa, hogy az iskoláknál beálló tanító-változásokról, akár betöltetik az állás új tanítóval, akár pedig üresedésben van, mindenkor egy hónap leforgása alatt és annak jelzése mellett, hogy az állomás el-távozás, vagy nyugdíjazás, avagy elhalálozás folytán ürült-e meg, továbbá, hogy az állomás mely napon ürült meg s esetleg elhalálozás esetén maradt-e ellátásra igényvel bíró özvegy, annál is inkább tegyen jelentést, mert minden ilyen a tanítóváltozásokból az államkincstár-ra haruló kárért elsősorban az illető iskolaszéket fogom felelőssé tenni. Budapestén, 1903. évi augusztus hó 26-én.

Wlassics Gyula. Midőn ezen miniszteri rendeletet tudomásulvétel czéljából közlöm, egyúttal köteleességé-ve teszem a t. kerületi tanfelügyelőknek, hogy a tanítói változásokat minden késedelem nélkül egyrészt főtanfelügyelői hivatalomnál, másrészt a királyi tanfelügyelői hivataloknál bejelenteni el ne mulasszák.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghivo. A szombathely-egyházmezei róm. kath. tanítóegyesület németújvári köre őszi gyűlését f. é. november 5-én tartja Németújvarott, melyre a tagokat és a tanügy igen tisztelt barátaikat a körelnök nevében tisztelettel meghivja Ujlak, 1903. okt. 17. *Szentgyörgyi Gyula,* a kör jegyzője.

Tanítók gyűlése. A trenesémezei turzófalvi esperesi kerület róm. kath. tanítói kara 1903. évi október 8-án tartotta rendes (VII.) közgyűlését. A Szentlélek segítségével hívásával vette kezdetét a gyűlés, mely után *Gyurcsánsszky* Dömötör alesperesi, kerületi tanfelügyelő misét mondott. Majd a gyűlésre került a sor, melyet *Gyurcsánsszky*, mint kerületi tanfelügyelő nyitott meg. Beszédjében fájdalmát fejezte ki afölött, hogy a vallás, mint a boldogság alapja, mostanáig még mindig nem részesül kellő méltánylásban. Bizalmat a tanítókba helyezi, kik bár anyagilag szegények, Isten segítségével és magasztos hivatásuk öntudatával közre fognak működni, hogy a szomorú állapotok megjavuljanak. Következett ezután két ugyanegy tárgyról szóló fölolvasás (*Marek* Józseftől és *Remesik* Jánostól): «Az erkölcsnemesítés állandósítása a gyermekek szívében», melyek megérdemelt elismeréssel párosult köszönetet vívtak ki maguknak a gyűlés részéről. Menten a bírálbizottság is megalakult *Préisz* Sándor és *Klauskó* Lajos személyében, akik a husvétii összejövetel alkalmából fogják a iölőlvadások fölötti itéletüket kimondani s meghatározni, hogy kit illet meg a kitűzött jutalomdíj; ezenkívül mindkét fölolvasás a püspök úr ő méltóságának is meg fog küldetni. Szőnyegre került ezután az ocsadniczai, krásznói és horeliezei tanítóknak kerületünkhöz való bevonása, akik ugyanis előbb, a most

már államosított iskolák tanítóival együtt ide tartoztak, jelenleg azonban csak a számuknál fogva összejövetelek, tehát iskolai ügyeket illető megbeszélések is elmaradtak. Továbbá a tanítók, tanítványaik és a nép épülése ezéjából rendszeres husvétii gyónásukat együttesen a turzófalvi templomban fogják vezetni. A jövő közgyűlés a következő év júniusában lesz Zákopesén. Ezután a gyűlés táviratilag fejezte ki hódolatát a püspök úr, *Bende Imre* ő. méltóságának. Végül *Csajda István* indítványára föl fognak kéretni ezen vidék szolgabírái, hogy a hatalásnak szigorúan tiltsák meg a káros éjjeli csavargásokat. Miután a jövő gyűlésre kidolgozandó tétel («Sok tanítónak az a törekvése, hogy a gyermekek minél több ismerettel halmozassanak el») kijelöltetett s Lonszky Gyula 20 koronás jutalmat tűzött ki a legjobb munkának, a gyűlés véget ért. *Klaskó Lajos*, jegyző.

Tanítóegyesületi gyűlés. Az *esseg-hatram* tanítói kör f. hó 1-én tartotta évi gyűlését *Székőkon* (Nógrádm.). D. e. 10 órakor nagys. *Kraemer János* tb. kanonok, vergesi esperes-plébános «Veni Sancte»-t és csendes szentmisét celebrált. A tagok, dacára annak, hogy több közeg megtagadta a fuvar- és napdíjat, szép számmal jöttek el. *Kraemer János* elnök úr az ülést tartalmas beszéddel nyitotta meg: párhuzamot vonván a kath. és állami iskolák nevelési irányja között. A gyűlés előtt a tárgysorozatra tért volna át. *Almásy Lajos* világi elnök napirend előtt kért szót. Derék és ügybuzgó elnökünk, ki kartársai anyagi helyzetét szívén viseli, bejelenteti, hogy a vázegyházmezei kántoralap ügyében megindított mozgalom, zátonyra jutott. Főnti egyesület átirásával, csak a gödöllői espereskerületi tanítók köre foglalkozott. A többi vázegyházmezei kerületek oly indolensok, hogy egyszerűen nem is feleltek. Hja, ilyen a tanítóóság. Jajgat, panaszkodik, de hogy valamit tegyen, arról jobb hallgatni. *Almásy Lajos* elnök úr ismerteti a Székőly-féle kántornyugdíjalap tervezetét, nyilatkozatra szólítja föl az érdekelteket, akarják-e most tárgyalni a főnti tervezetet. Az egybegyűlték helyeslik Székőly kartárs úr megindított mozgalomát s kebelükből ottágu bizottságot küldenek ki a tervezet tanulmányozása s esetleg észrevételeik megtétele végett. Az ötös-bizottság tagjaiul *Almásy Lajos*, *Vilém László*, *Póntér Jesse*, *Molnár Antal* és *Gáspáry József* kántortanítók küldettek ki. Ezután a gyűlés hivatalos tárgysorozata vétetett elő. Ennek legkimagaslóbb pontja *Vilém László* nagyállói kántortanító értekezése volt: «*Korunk erkölestelenségének okai s annak ellensúlyozása*» címmel. Fölolvasó tárgyát az életből vette: jól megfigyelő s népünk erkölesi élete fölött gondolkodó, nevelő-tanító beszél soraiban. Bizony, kedves kartársak, itt az ideje, hogy mindannyian fölvegyük a küzdelmet az alkohol, a rossz könyvek, személtapok ellen, a tisztesség kath. példalom s jó irányú lapjaink terjesztésével. Fölolvasó jegyzőkönyvi dícséretet kapott. Ezután számos hivatalos ügy letárgyalása után ismét *Almásy* elnök emelkedett szólásra, hogy üdvözölje körünk három derék veterán tagját 40 éves tanítói működésük alkalmából. Erdemes kartársaink: *Molnár Zsigmond* herédi, *Csicsanszky László* pártasi és *Gergely József* herenesényi kántortanítók. Ünnepekkel meghatva mondtak köszönetet kartársaik zajos tetteiért. *Gergely József* kartársunk nem lévén jelen, neki e helyen kívánunk hosszú és boldog életet. Verség, 1903. október 6-án. *Gáspáry József*, egyleti jegyző.

Tanítók gyűlése. A lévavidéki róm. kath. népnevelők egyesülete fő tárgysorozatú gyűlését ez év október 8-án Verebélyen tartotta. Szentmise után *Kvassay István* zseméri esperes-plébános, elnök úr, az Úr Jézus szent nevében üdvözölte a jelenlevőket. Szép vonásokban eszteli azután a lefolyt év jelentőségét, mely XIII. Leó pápától és X. Pius pápától választása által minket mint tanítókat és magyarokat egyaránt érdekel. Ezen beszédet egész terjedelmében jegyzőkönyvből vétetni határozták. Most *Lalicskó Izidor* verebélyi esperes ur olvasta föl meghatalmazását, melyet mint érseki biztos kapott. A tanítók fizetésének egyenlősítése ezéjából az országgyűléshez beadott kérvényekre dr. *Komáts Pál* és *Rudnay Sándor* képviselő urak megígérték levelükben, hogy a kérelmet alkalomadtán tőlük telhetőleg támogatni fogják. A pénztá-

rosnak a fölmentvény megadatott. Pénztári maradvány 292-23 korona. A gyűlés sorrendjének legérdekesebb pontja most következett. Ugyanis a római zarándokuttra küldött egyesületi képviselő, *Veszely István* kántortanító írja le zarándokutját. Mielőtt hozzáfogna, köszönetet mond a főt. papságnak, különösen *Vincez Károly* nagyhindí esperes, tanfölygölő úrnak — ki a zarándokút költségeihez legnagyobb összeggel járult — áldozatkésztségükért, mely által lehetségessé vált a fáradságos, de életében a legkedvesebb emlékeket szerzett utat megtennie. A vele hozott számos képet a hallgatóság között megtekintés végett szétoztotta. Az utleírás részletesen, következetesen, meghatóan van írva. Hüen írja le az érzést, midön hazájuktól távoztak, az út fáradalma, a szent város láttára fölgerjedt meghatottságot: a régi és mai Rómát; a pápai fogadtatást; a boldogságot, melyet érzett, midön ő szentsége balkézrel megszorította az ő kezét, jobbával pedig fejét simogatta. Jelenlevők az áldást mely meghatottsággal köztöntek meg. Leírja a templomokat, az isteniszteletet. Végignézett egy olasz prédikációt, mialatt megfigyelte az olasz nép templomi magatartását. Megnevezi a művek mestereit. Megemlíti az olaszok szokásait stb. stb. Fölolvasót számosan üdvözölték és neki jegyzőkönyvileg hálás köszönet szavaztatott. Idő rövidsége miatt *Gergely Rezső* kistapolcsányi kartárs «Tanító a népiskolában» című fölolvasása a jövő ülésre halasztatott. Másik érdekes pontja volt a programnak *Csaszik István* újbányai káplán úr értekezete ezen címen: «Milyen legyen egyházi énekünk?» Kimutatja, hogy az isteniszteletet a zene főnségessé teszi, de annak nem uralkodni, hanem szolgálni kell. Fölöbbit a Palesztrina-stíliú zenének meg nem engedhető alkalmazásával idézik elő, utóbbi a Gregorian-stíliú énekek lehet főnségessé tenni, mert az nem engedi meg a szinpadiaságot. Épen azért, hogy énekünk legyen szent, főkölletes, szabados, áhitatos, igaz, ajánlja a Gregorian énekrendszerrel mely szokatlanságainál fogva nehéznék látszik, de aki azt úgy fogja föl, mint az egyház érzi, nagyon könnyen barátságává válik a Gregorian énekek. Többen kívánták az értekezést szaklapba kinyomatni, hogy azt mindenki megszereshesse, de *Torma János* egyleti tag tudatja, hogy az egész értekezés — ha nem is ily összpontosított teljes világitásban, mint itt látható — hason értelemben, hozzá zenelecekkel értelmezve, fölatalható az «Egyházi-Zene-Közlöny»-ben, melynek megjelenésétől minden évfolyama teljes számban még mindig kapható s melynek beszerzését az egyházmegyei főhatóság a templompénztárából is engedélyezi. Vegye meg azt, aki a Gregorian éneket akarja alkalmazni. *Török László* úr egyleti tag indítványozza, hogy példaadásul a népnek, minden tanító lépjen be a Gazdasági- és Cselédpénztár intézmény kötelekébe. Főt. elnök úr mint gazda, maga is be fog iratkozni. *Báthy László* prépost, lévai plébános úr pályadíjára csak egy, de abszolút beccsel nem bíró pályamű érkezett, melyre a pályadíj kiadható nem volt. *Gergely Rezső* a Groó-féle tankönyveknek a főtájku iskolákban addigi engedélyezését kéri a nagyméltóságú püspöki karnak kitiltó rendeletével szemben, míg a Szent-István-Társulat az eddigi ilyenmü tankönyveknél könnyebb tanmenetüt, vagy Groóéhoz hasonlót lesz képes forgalomba hozni. Mert jelenlevők közül Groó könyveinek kitiltásáról senki se tud, ily értelemben csak akkor fog fölírni az egyesület elnöke a nagyméltóságú püspöki karnak, ha a kitiltó rendeletről határozott tudomása leend. Végre *Torma János* egyleti jegyző méltatja a sok humánus intézmenyt, melyeket a nép érdekében a tanítónak istápolni kell, de mindenekelőtt ajánlja, hogy minket, mint kántorokat közvetlen érdeklő kántor-nyugdíjügyet karoljuk föl teljes erőnkkel. Jelentkezzék mindenki a kezdeményezönl. Székőly István bussai kartárs úrnál, kinek agilitása és összeköttetése elég biztosítékot nyujtanak az intézmény létesíthetősére, annyival is inkább, mert úgy a fő-mint alapság támogatására — mint minden ügyeinkben — most is bizalommal támaszkodni bátrak lehetünk. X. Pius ő szentségének megválasztását ünneppé teendő, a jövő évi közgyűlés, a megválasztás évforduló napjára, Nagy-Sallóba lett kijelölve. *Torma János*.

Tanítók gyűlése. A lptómezei róm. kath. tanító-egyesület s ennek testvéregyesülete a lptómezei róm. kath. tanítók özvegyeinek s árváinak gyamegyesülete 1903. évi augusztus hó 25-én a Szentiványi Csorbatónál, a fűrdőgazdóság által rendelkezésre bocsátott helyiségben tanulmányi kirándulással egybekötött együttes rendes közgyűlést tartott a következő tárgysorozattal: 1. Gyamegyesületünk ügyeinek tárgyalása s elintézése. 2. U. l. Elhíró megnyitó és jelentés. 3. Multi évi közgyűlés jegyzőkönyvének felfolvasása és hitelesítése. 4. Földvásás. 5. Egyet-mást az életre irányuló nevelésről címűen. Tartotta: Lajló József, tephiskai tanító. 6. Pénztárnok jelentése a pénztár állapotáról. 7. Értekezés a modern nevelés és jellemképzésről. Értekező: Flaveczy Sándor, luzsnai tanító. 8. Szabadelődés a népiskoláról és az alkoholiizmus terjedésének megállítás eszközeiről. Előadó volt Korbász Vendel, rózsaszevi tanító.

VEGYESEK

Kérem a kath. tanítói egyesületek és körök elnökségehez. Főhözza ur, Rózsnyó-egyházmezei róm. kath. tanítóegyesület érdemes elnöke, az Országos Katholikus Kántori Nyugdíj-Egyesület érdekében oly példával jár elő, mit ha az összes egyesületek és körök szeretve tisztelt elnökei követnek, ügyünket nemcsak hathatósan előmozdítják, de nagy munkától és postaköltségtől kímélnek meg bennünket. Ez pedig az a szíveség, hogy minden elnök megvonaloz magának egy félív papírost, melynek beindoklatán ez áll: *„Az Országos Kath. Kántori Nyugdíj-Egyesület létesítését ösztönöm, s ha létesül, tanja akarok lenni. Anuttan ezekre rajzol külön rovatot: 1. Sor-szám. 2. A jelentkező neve. 3. Lakhelye. 4. Utolsó posta. 5. Megye. 6. Szolgálat éve. 7. Beküldte: dr. Zeiliger Vilmos tanító, egyesületünk ideiglenes pénztárosához (VI. ker. Eszterházy 2. szám) a két koronát? Mikor ez készen van, egy széri nyíl borítékba téve az elnökségéhez tartozó kártyáshoz közt kerézi. S amint a körújaról visszatér, esekélysegemnek — Bussa, u. p. Szakal (Nógrád) — megküldi. A Rózsnyó-egyházmezei róm. kath. tanítói egyesület határozatánál és példájánál szebb nem kell, ha azt követik mind, az ige testet lát. Egyszermind szíves elnézést kerek azóktól, kiknek soraira még nem válaszolhattam. Napokint ott latnak válaszolók, de megfelelő sorrendben. Azonban válasz nélkül senki sem fog maradni. Ezt szívesen megteszem annál is inkább, mert látom, mily végtelen egező kérdés volt ezen észme felfvetése. Szívesen megteszem az éjjelt pár órávak, azon édes reménytől kecsületve, hogy Isten megengedi, miszerint ezek óhaját teljesítőlthessen. S megóvhatjuk özvegyeinket s árváinkat a nyomortól s reánk családfenntartókra is talán szebb nap virradhat. Akik fontos ügyben csak egy felórárt is dolgozik, megajánlja érte az Isten. Bussa, u. p. Szakal (Nógrád) megye, 1903. október hava. Kartársi szeretettel: Székely István, az Orsz. Kath. Kántori Nyugdíj-Egyesületi ügy előadója.*

Egy püspök a ponyvairodalom ellen. Ivánkovics János rózsnyói püspök úr ezidei XVIII. sz. főpásztori körlevelében megemlékezően a Szeptelen Fogantatás dogmájának jubileumáról s ajánlván a IV. orsz. kath. nagygyűlést, külön is megemlékezik a ponyvairodalom áldatársáiról s erről a következőket mondja: Az egyházi ponyvairodalom nagy számmal szór szét az egyszerű nép körébe oly termékeket, melyek amellott, hogy egyházi jóváhagyás nélkül kerültek sajtó alá és izléstelenekkel telven, tartalmaikkal fogva dozmellenesek is és fölötte alkalmasak arra, hogy a böhönség felé különben is könnyen hajló köznépet balhítbe és tulsásokba hajtsák. «A Hét Menyvei Szent Zár», «Arany Matyánk», «Szent Lex», amelyt a mi Urunk Jézus Krisztus csodálatosképen az ő földön lakó népeibez, küldött «Csodaereji Gyermek» stb. emekkel ékeskedő zugtermékeket a falusi hívő nép nagy előszeretettel veszi össze vásárok és egyháznapi ünnepek alkalmával a többnyire nem is keresztyény árusítóktól és azok tartalmára többet ad, mint, a szentbeszédre; az azokban előforduló babonás ájtatossági gyakorlatokat

szívesebben vegzi, mint az egyház által szentesített ájtatossági tényeket. Azt hiszem, nem végzek fölösleges munkát, midőn fölszítelendő lelkeskedő papságom figyelmét ezen zugiratokra irányítom s kérem pappamat, hogy azokat lelkipásztori okossággal, lehetőleg hátrébe szorítani szíveskedjenek. Nezzék át a lelkesz urak a hívek kezei közt levő ponyvairodalmi termékeket, győződjenek meg azok tartalmáról, sejtézzék ki jó móddal a kivetni valókat s gyakori hasznos tanítással világosítsák fel híveiket azok haszontalan és káros voltáról, tartsák vissza őket olyanok vásárlásától. De egyuttal adjanak helyettük népünk kezébe más, hasznos, üdvös lelki olvasműveket, ájtatossági könyvecskéket, izeteket és tanulságos iratokat, melyek különösen a Szent-István-Társulat kiadásában Budapesten kaphatók.

Felelős szerkesztő: Ember Karoly.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A sasvári róm. kath. elsőosztályú magyar-tót nyelvű tanítói állomásra október 31-ig pályázat nyitafik. Jövedelme: 940 korona 16 fillér. Ha a karmestert énekben és orgona, zenében segíteni fogja, 200 koronával többet kap. Szép két szobas lakás minden melléképülettel. Pályázhatnak tanítónők is. Pályázat intézendő azonnal az adalítottához; az állomás azonnal elfoglalandó. *Skárda József*, prépost-dokán, plébános. 641 1—1

Belahaz (Pozsonymegye) község róm. kath. iskolaszéke 1903. november hó 7-ig pályázatot hirdet egy osztálytanítói állomásra. Pályázhat ezen állást elnyerni óhajto minden olyan magyar honos okleveles tanító vagy tanítónő, ki a magyar nyelven kívül a tót nyelvet is bírja. Jövedelme 800 korona, melynek fele a község pénztárából, tele pedig államségélyből havonkénti részletekben fog fizettetni. Lakása: tornácz-, két szoba-, konyha- és kamrából áll. Kötelessége egy tantermet vezetni és az ismétlősöket is oktatni. Pályázó oklevélén kívül kimutatni tartozik életkorát és hogy róm. kath. vallású, eddigi működését és kifogastalan előéletét megfelelő okmányokkal. Kérvények a belaházi róm. kath. iskolaszékre ezimeze a plébániai hivatalba küldendők. *Skárda József*, esperes-tanfelügyelő, belaházi lelkész. 640 1—1

Cs.-Kürthi (u. p. Vasvár, Pozsonym.) kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma 2 szoba mellék-helyiségekkel, tandíjból 260 kor., stólaból 40 kor., köz-ségtől 200 kor., párberpénz 24 kor., párber 42 mérő rozs, alapítványokból 20 kor., 4 hold szántó, 1 öl puhafa, 1-0 kőve rőzse. A kellően fölszerelt folyamodványok a cs.-kürthi plébániahivatalhoz intézendők november 5-ig. Személyes megjelenés kívánatos. 630 1—1

Zebegenyi róm. kath. népiskolánál lemondás folytán megüresedett osztálytanítói állásra okleveles férfi-tanítók pályázhatnak. Fizetése államségéllyel 800 korona, bútorozott szoba. Kötelessége tanítói teendőin kívül a kántorságban díjtalanul szegődni. A német nyelvben jártasak előnyben részesülnek. Folyamodványok október 25-ig Kobátsék Ferenz esperes-plébánoshoz Nagy-Marosra (Hontmegye) küldendők. 631 1—1

A kisgyarmati (Hont) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: Elsőrendű szántó-és rétföldben 12 kat hold; földmunkaváltság 92 kor.; 24 pozs. mérő vegyes gabona; tandíj 90 kor.; ismétlőiskola-ért 42 kor. 80 fill.; személypénz 25 kor. 20 fill.; Bartoss-alapítványból 40 kor.; osztálytársért 10 kor. és stóla; 300 kőve rőzgye; lakás: 2 szoba, konyha, gazdasági épületek és 600 □ öl konyhakert. Választás november 5-én. Kérvények iskolaszékhez küldendők; személyes megjelenés elővös. *Stampay Ferenz* plébános, iskolaszéki elnök. 639 1—1

Egri érseki megye.

A szirmabesenyői (Miskolcz mellett) róm. kath. önálló tanítói állomásra pályázat hirdetik. Evi javadalmazása: 1. 800 kor. kézpénzfizetés, havonként fizetve

az iskolagondnok által; 2 kertiletmény czimén 10 kor.; 3) egy szobából álló lakás, fűtéssel. Kötelessége az iskolaszázak által kijelölt osztályokat s az egyik nemű ismétlőiskolásokat tanítani s a kántortanítónak szükség esetén a kántori teendők végzésében segídekezni. Kérvények 1. évi november hó 14-ig Hellebronth Miklós plébánoshoz küldendők. Eredetiben vagy kétségtelenül hiteles másolat-pár melléklendő okmányok: a) a pályázó keresztlevele; b) szabad állapotát igazoló lelkészbi bizonyítvány; c) tanterjesztő oklevél; d) működési és erkölcsi bizonyítvány mindazon helyekről, hol a pályázó eddig alkalmazva volt. 637 1-1

Nyitrai püspöki megye.

Klubinai (Trencsenyi) róm. kath. tanító állásra pályázat hirdettetik. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Tannyelv: tót-magyar. Fizetése 80 kor. államségéllyel együtt, azonkívül 200 korona biztos mellékjövedelem. Két szobából álló lakás. Folyamodványok Obeszterétre, november hó 5-ig, alulirothoz küldendők. *Székely János*, plébános. 638 1-1

Kozsnyói püspöki megye.

Siden (Gömörmege) filiális róm. kath. népiskolához tanítói állásra pályázat hirdettetik. Kötelem: mindennapi és ismétlők oktatása. Járandóság: egy szoba, hideg konyha, istálló és kert. Javadalmi jegyzőkönyv szerint: föld, gabonamennyiség és készpénzben a hitközségtől 331 korona 64 fillér. Államségély 470 korona, jogosultnak törvényes korpótlék. Odon lakása és iskolaépület a közelben fölépítették. Okleveles pályázók fölszerelt kérvénye 1. évi november 3-ig 151. *Kapás Arnold* iskolaszéki elnök. 636 1-1

Székeslehelvári egyházmegye.

A manyi (Fehérmege) róm. kath. népiskolához egy tanosztály önálló vezetésére — tanító keresztek. Fizetése egy évre 600 korona, szükséges butorokkal fölszerelt lakás, 40 korona tüzelőfura. A tannyelv magyar-nemet. Pályázhat okleveles férfi, vagy képezdevezétt tanítójelölt. A kántori teendőkben is segédkezni tartozik. Az állomás november hó 8-án betöltetik. Folyamodványok küldendők *Schneider János*, plébános, iskolaszéki elnök nevére. 642 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

A «Népnevelő» 39. és 40. számában közölt alsó-eóri II-od tanítói állásra újból pályázat hirdettetik azon meg-jegyzéssel, hogy okleveles hiányában nem okleveles folya-módó 600 kor. és butorozott szoba s ennek fűtetésével ékiztatik. Pályázati határidő október 31. 628 2-2

Váczi egyházmegye.

Vácduka főkegyházamban (Vác mellett) a II-od tanítónői állásra nov. 8-ig pályázat hirdettetik. Pályázhat-na csak okleveles tanítónők. Javadalmazás 700 korona államségély, mely havi részletekben nyugta ellenében az iskolaszéki elnöktől fizettetik ki. 100 korona a hitközségtől, 10 korona kertiletmény és természetbeni lakás. A tanítónő köteles lesz a rendes tanításon kívül a leány-gyermekeket női kézimunkára hetenkint 2 órát tanítani, valamint az ismétlő leányokat ingyen oktatni. A megválasztott tanítónő köteles állását azonnal elfoglalni. Vissza nem várható másolati okmányokkal fölszerelt kérvények *Mész Ernő* lelkészhez Váczhartyánba küldendők. 634 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Szent-Gáli róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: hitközségtől 1000 korona. Esedékes részletei évnegyedenként előre fizetve. Egyházmegyei adóügyi hivataltól és politikai községtől különféle adóknak 180 korona. Stóla 70 korona. 2 szobás padlós lakás, konyha, pince, faház 1 öl, kis kert. Pályázati határidő november 5. Róm. kath. iskolaszéki elnök. 635 1-1

Somogy-Szill róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet tanítótanítói állásra. Kötelessége a reabizandó tanításon kívül minden kántori teendőkben segédkezni, esetleg helyettesíteni, az iskolásokat templomba vezetni.

Fizetése lakás, fűtéssel és szobatisztogatással és 800 korona; ebből 200 kor. államségély. A kérvények október 31-ig beküldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. *Mayer Gyula* lelkész, iskolaszéki elnök. 633 1-1

Csinos alakkal, újra átfestett, kellemes hangú, hat változatú előljátszós pedálnélküli orgona teljesen új czim-sipokkal ellátva 600 koronáért eladó. Bővebben megtudni lehet *Hazafy József* kath. kántornál Kis-Körösön (Pestm.). 632 1-1

Legjobb szőlőoltványokat, úgy zöld, mint fás oltványokat legelősebb árban ajánl és kitűnő bort küld. *Székely J.* Gyöngyös. 629 2-2

Mária, légy velünk!

50 gyönyörű ének választékos orgonakisérettel, egyházi jóváhagyással, csak 3 korona, bérmentve 55 fillérrel több. Könyvkereskedőknek 50 példány után 4%, 100 példány után 60% engedmény. 642 1-2

Zámbo Károly, Szeged. b.

Legjobb népiskolai daloskönyv a

„KIS MUZSIKUS”

Második kiadás.

Tartalmaz 50 gyönyörű magyar népdalt, két szólantra, kellő szöveggel. Ára portóval 65 fill. Postautalványon megrendelhető *Josvay Gábor* kántortanítónál, Poroszló, Hevesmegye. 601 3-3

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir.

udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A párisi és bécsi világkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legelősebb árban es kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legyomású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemhangu orgonákat szállít. 30 év óta 180 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legmersekeltebb árban es legismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartalasa mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

A vonatok indulása Bpest ny. p. udvarról. A vonatok érkezése Bpest ny. p. udvarra

Ervényes 1903 október hó 1-től.

Delelőtt				Delután				Delelőtt				Delután			
óra	perc	vonat neve	hová	óra	perc	vonat neve	hová	óra	perc	vonat neve	honnan	óra	perc	vonat neve	honnan
1 00	k. ost.		Bécs, Paris.	12 05	sz. v.		Czegléd, Szolnok	12 50	k. ost.		Konstantinápoly ¹⁾	12 55	sz. v.		Palota-Ujpest
5 30	sz. v.		Palota-Ujpest	12 15	.		Palota-Ujpest	5 35	sz. v.		Palota-Ujpest	1 25	gy. v.		Bukarest, Verciorova
6 35	.		Czegléd, Szolnok	12 25	.		Nagy-Maros	6 15	.		Szolnok, Czegléd	1 50	.		Bazias
6 45	.		Esztergom	12 50	.		Dorog	6 25	.		Berlin, Zsolna	2 00	sz. v.		Palota-Ujpest
6 55	.		Palota-Ujpest	1 15	.		Palota-Ujpest	6 35	.		Palota-Ujpest	3 05	.		Palota-Ujpest
7 05	v. v.		Lajosmizse	1 45	gy. v.		Bécs, Paris	7 05	tvssz.		Parkany-Nána	3 15	.		Lajosmizse
7 20	gy. v.		Zsolna, Berlin	2 05	sz. v.		Pilis-Csaba ²⁾				Bukarest	3 55	.		Nagy-Maros
7 40	.		Bécs	2 20	.		Palota-Ujpest				Verciorova	4 15	.		Szolnok, Czegléd
7 55	sz. v.		Dunakeszi-Alag	2 30	gy. v.		Bukarest, Bazias				Verciorova	4 30	.		Esztergom
8 15	gy. v.		Temesvár	2 35	sz. v.		Ersekujvar				Dorog	5 40	.		Palota-Ujpest
8 30	sz. v.		Orsova, Bazias	2 40	.		Esztergom				Palota-Ujpest	5 55	.		Bécs, Berlin
8 45	sz. v.		Temesvár, Karánsebes, Bazias	2 45	.		Czegléd				Paris, Bécs	6 50	.		Palota-Ujpest
8 55	.		Palota-Ujpest	2 55	.		Lajosmizse				Lajosmizse	7 00	gy. v.		Bécs
9 05	.		Palota-Ujpest	4 15	.		Palota-Ujpest				Parisany-Nána	7 10	sz. v.		Temesvár, Bazias
				4 25	.		Nagy-Maros				K.-K.-Felegyhaza	7 40	gy. v.		Orsova, Baz., Temesv.
				4 30	.		Szeged				Esztergom	8 20	sz. v.		Palota-Ujpest
				5 15	gy. v.		Bécs				Dunakeszi-Alag	8 45	.		Nagy-Maros
				6 00	sz. v.		Palota-Ujpest				Berlin, Zsolna, Pozsony	9 05	gy. v.		Bécs
				6 15	gy. v.		Zsolna, Berlin, Pozsony				Palota-Ujpest	9 15	sz. v.		Esztergom
				6 20	sz. v.		Parkany-Nána				Berlin, Zsolna	9 45	gy. v.		Berlin, Czegléd
				6 40	.		Esztergom				Szolnok, Czegléd	9 55	sz. v.		Pilis-Csaba ²⁾
				6 50	.		Bukarest, Bazias				Palota-Ujpest	10 05	.		Palota-Ujpest
				7 25	v. v.		Lajosmizse				Vác ³⁾	10 30	.		Konstantinápoly ⁴⁾
				7 40	sz. v.		Palota-Ujpest				Belgrad	10 55	k. ost.		Belgrad
				7 50	.		Vác ³⁾				London, Ostende	11 00	keleti exp. v.		Paris, Bécs
				8 30	.		Palota-Ujpest				Lajosmizse	11 10	v. v.		Lajosmizse
				10 00	.		Bécs, Paris								
				10 10	gy. v.		Szeged, Bazias, Bukarest								
				10 20	sz. v.		K.-K.-Felegyhaza								
				10 30	.		Zsolna, Berlin								
				11 20	k. e. v.		Belgrad								
				11 30	keleti exp. v.		Konstantinápoly ²⁾								
							Bukarest								
							Konstantinápoly ⁴⁾								

A vonatok indulása Bpest k. p. udvarról. A vonatok érkezése Bpest k. p. udvarra.

Ervényes 1903 október hó 1-től.

Delelőtt				Delután				Delelőtt				Delután			
óra	perc	vonat neve	hová	óra	perc	vonat neve	hová	óra	perc	vonat neve	honnan	óra	perc	vonat neve	honnan
6 20	sz. v.		Triest, Nagy-Kanizsa	12 40	tszsz.		Kis-Körös	5 00	tszsz.		Mária-Radna, Arad	12 15	sz. v.		Gödöllő
6 50	gy. v.		Gyulafehérvár, Nagy-Szeben, Komárom, Tóvis, Maramaros-Sziget	12 20	sz. v.		Győr, Bécs, Szombat hely	5 20	v. v.		Berlin, Ruttká	12 30	.		L. m. Bruck, Szombat hely, Győr
6 50	sz. v.		Bécs, Graz	12 35	.		Hatvan, Miskolcz	5 45	sz. v.		Stanislaw, M.-Sziget	12 50	gy. v.		Berlin, Ruttká
7 10	gy. v.		Ruttká, Berlin	1 30	.		Gödöllő	6 10	.		Brassó, Arad	1 05	.		Konstant., Belgrad, Bosna-Bród
7 15	sz. v.		Belgrad, Bród	2 00	gy. v.		Kolozsvár, Tóvis	6 15	tszsz.		Bicske, Gyekényes	1 10	.		Bukarest, Arad
7 25	gy. v.		Kassa, Munkács	2 15	.		Szatmár-Nemeti	6 35	sz. v.		Lemberg, Kassa	1 30	.		Gyekényes, Eszék, Pécs
7 35	gy. v.		Maramaros-Sziget	2 15	.		Arad, Bukarest ¹⁾	6 40	.		Bécs, Triest	1 30	.		Lemberg, Kassa
7 50	.		Fehring, Graz	2 20	sz. v.		Bécs, Paris, London, Fehring	7 05	.		Belgrad, Bosna-Bród	1 30	.		London, Paris, Bécs, Fehring
7 55	sz. v.		Kassa, Csorba	2 25	.		Szolnok	7 10	.		Brassó, Kolozsvár	1 50	.		Tóvis, Kolozsvár, Szatmár-Nemeti
8 00	gy. v.		Gödöllő	2 35	gy. v.		Bicske	7 25	.		Graz, Fehring	3 10	sz. v.		Hatvan, Szerencs
8 00	gy. v.		Zágráb, Fiume	2 40	.		Kassa, Lemberg	7 25	.		Gödöllő	6 35	.		Győr
8 10	sz. v.		Arad, Brassó	2 40	.		Bosna-Bród, Belgrad, Konstantinápoly	7 35	.		Hatvan	7 00	.		Bécs, Graz
8 15	.		Zágráb, Fiume, Pécs, Bród	2 40	sz. v.		Hatvan	7 50	gy. v.		Bukarest, Brassó	7 20	sz. v.		Brassó, Arad
8 35	.		Munkács, M.-Sziget	3 10	sz. v.		Gyekényes	7 50	v. v.		Paks, Adony, Szabolcs	7 55	.		Fiume, Zágráb, Bród, Pécs
8 50	gy. v.		Bécs, Graz	3 20	v. v.		Adony, Szabolcs, Paks	8 15	.		Csorba, Kassa	6 40	.		Brassó, Kolozsvár, Stanislaw, M.-Sziget
8 55	sz. v.		Kolozsvár, Brassó	3 30	gy. v.		Ruttká, Berlin	8 45	.		Hatvan	6 55	.		Belgrad, Bród
9 00	sz. v.		M.-Sziget, Stanislaw	4 30	sz. v.		Győr	8 50	gy. v.		Torino, Róma, Fiume, Zágráb	7 00	.		Berlin, Ruttká, Szerencs
9 05	.		Ruttká, Berlin	7 20	.		Ruttká, Berlin	9 05	sz. v.		Győr	7 15	gy. v.		Bécs, Graz
				5 45	.		Kolozsvár, Brassó	9 15	.		Szolnok	7 20	sz. v.		Brassó, Arad
				5 55	.		Gödöllő	9 45	.		Berlin, Ruttká	7 55	.		Fiume, Zágráb, Bród, Pécs
				6 25	.		Hatvan	9 50	.		Szabadka	8 30	.		Munkács, M.-Sziget
				6 50	gy. v.		Zágráb, Fiume, Róma, Napoly	10 15	.		N.-Kanizsa, Triest	8 50	.		Csorba, Kassa
				7 05	sz. v.		M.-Sziget, Stanislaw					9 05	gy. v.		Torino, Róma, Fiume, Zágr., Vinkovce, Pécs
				7 25	.		Bicske					9 15	.		Berlin, Ruttká
				8 10	.		Kassa, Csorba					9 25	sz. v.		Bécs, Graz
				8 30	.		Zágráb, Fiume, Pécs, Bosna-Bród					9 35	gy. v.		Nagy-Szeben, Gyulafehérvár, Tóvis, Kolozsvár, Stanislaw
				9 15	gy. v.		Kolozsvár, Bukarest, Stanislaw					9 45	.		Graz, Fehring
				9 40	sz. v.		Lemberg, Kassa, Maramaros-Sziget					9 55	.		Munkács, Kassa, Maramaros-Sziget
				9 40	.		Fehring, Graz								
				10 00	.		Arad, Brassó								
				10 10	.		Belgrad, Eszék, Bosna-Bród								
				10 30	.		Bécs, Sopron								
				11 10	v. v.		Ruttká, Miskolcz								

A vonatok indulása Budapest-Józsefvárosról.

A vonatok érkezése Budapest-Józsefvárosra.